

Основні завдання і принципи виховної роботи в гуртожитку коледжу

Сучасний вихователь гуртожитку коледжу — це не просто наглядч, а **фасилітатор студентського життя**, який поєднує функції наставника, психолога та організатора, забезпечуючи безпечно та комфортно середовище, розвиваючи самостійність, лідерство та відповідальність серед здобувачів освіти

через інноваційні методи, співпрацю з батьками та активне впровадження цифрових технологій у виховний процес, особливо в умовах воєнного стану.

Ось ключові риси та ролі сучасного вихователя:

1. Роль ментора та фасилітатора.

- **Підтримка soft skills:** Допомогає здобувачам освіти опанувати навички самоорганізації, побутової грамотності та вирішення конфліктів без директивних вказівок.
- **Емоційний інтелект:** Вміє вчасно помітити ознаки вигорання або депресії у здобувача освіти та скерувати до фахового психолога.

2. Цифрова грамотність.

- **Комунікація в месенджерах:** Спілкування відбувається в Telegram/Discord, де вихователь модерує чати, створює опитування та оперативно інформує про події Міністерства освіти і науки України.
- **Гейміфікація:** Використання застосунків для контролю чергувань або організації внутрішніх рейтингів кімнат.

3. Медіаторство.

- Замість покарань сучасний вихователь використовує техніки **відновного правосуддя** — вчить здобувачів освіти домовлятися про правила спільного проживання («контракт кімнати»).

4. Організація «третього місця».

- Вихователь перетворює гуртожиток з «місця для ночівлі» на простір для розвитку: організовує вечори настільних ігор, кінопокази, залучає здобувачів освіти до волонтерських ініціатив.

5. Безпека та інклюзія.

- **Знання протоколів безпеки:** Чіткі дії під час повітряних тривог та надання домедичної допомоги.

- **Толерантність:** Створення середовища, вільного від булінгу, де поважають особистий простір кожного здобувача освіти.

Сьогодні ця професія — про створення атмосфери, в якій здобувач освіти почувається в безпеці та має простір для дорослішання.

Важливу роль у вирішенні проблеми виховання здобувачів освіти в коледжі відіграє правильне використання всього комплексу виховного впливу на здобувачів освіти у навчальному процесі та пізнавальній роботі. Особливе значення в забезпеченні комплексності та нерозривності виховної роботи є діяльність гуртожитку коледжа. Гуртожиток слід розглядати як педагогічну структуру, оскільки в ньому живуть молоді люди, характер, звички, життєві установки, стиль мовлення яких ще остаточно не склалися. Процес формування особистості триває під впливом спілкування молоді, взаємовпливу, самого середовища гуртожитку. Створення в гуртожитку наймаксимальніших умов для дозвілля, розвиток у молодіжному середовищі суспільних початків, пов'язаних з тією або іншою творчою діяльністю у вільний час – конкретний шлях ефективного впливу на духовне зростання здобувачів освіти, на підвищення їхньої цивільної зрілості й самосвідомості.

Головний принцип планування виховної роботи в гуртожитку є логічне продовження навчально – виховного процесу в коледжі, тісно пов'язане з навчанням та позааурочною діяльністю здобувачів освіти.

У роботі зі здобувачами освіти коледжу важлива тісна співпраця викладачів, керівників академічних груп, вихователів гуртожитків, практичних психологів для створення відповідних умов для самоосвіти та виховання здобувачів освіти.

Для здійснення виховного процесу слід використати внутрішні умови закладу освіти, а саме: раціональне планування виховної діяльності всіх підрозділів, цілеспрямована робота щодо підготовки керівника академічної групи, вихователя, практичного психолога для проведення виховної діяльності зі здобувачами освіти, розвиток студентського самоврядування.

Система виховної роботи у коледжі дає змогу вихователю розвивати пізнавальні здібності здобувачів освіти, забезпечувати професійну самореалізацію особистості, виховувати таких громадян, які володіють системою загальнолюдських цінностей, духовними надбаннями українського народу, моральною, художньо-естетичною, правовою, трудовою та економічною культурою.

Виховання є найважливішою функцією суспільства з найдавніших часів.

Потрапивши до гуртожитку, здобувачі освіти відчувають значне зниження впливу батьків, різко зростає незалежність і самостійність, з'являються перші зароблені гроші. Далеко не всі до цього готові.

При невмінні раціонально розпорядитися своїм вільним часом, грошима нерідко виникають ситуації невдоволеності або прагнення до вживання алкоголю, наркотичних речовин, захоплення азартними іграми. Тому велике значення в цей період має вплив на юнаків та дівчат друзів, однокурсників, колективу гуртожитку.

Особливу складність при адаптації в гуртожитку зазнають здобувачі освіти, які приїхали на навчання із сільської місцевості (їх відрізняє характер спілкування, розвиток сусідських і родинних зв'язків, традиційна регламентація поведінки, стосунки між дорослими і дітьми, чоловіками і жінками); випускники шкіл-інтернатів для дітей-сиріт (схильність до бродяжництва, недостатнє володіння навичками самообслуговування, споживацькі настрої).

Значну частину мешканців гуртожитку становлять сироти та здобувачі освіти, які залишились без батьківського піклування, юнаки та дівчата з сімей, які опинились у кризових ситуаціях (неблагонадійні, малозабезпечені), вихованці дитячих будинків та інтернатів.

Робота з цією категорією здобувачів освіти потребує особливого підходу, тактовності, чуйності, уважності, знань індивідуальних особливостей.

У своїй діяльності вихователь гуртожитку допомагає здобувачам освіти в їх особистісному розвитку, у засвоєнні та дотриманню суспільних норм та цінностей, засад морального та духовного повноцінного буття.

Форми та методи виховання – це основні способи взаємодії вихователя зі своїми вихованцями, у процесі яких відбуваються якісні зміни у розвитку особистості.

Виховний процес у гуртожитку тільки тоді може бути успішним, коли виконуватимуться такі основні умови:

✓ здійснення виховної роботи з мешканцями на основі комплексного підходу, що є органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу коледжу;

✓ залучення здобувачів освіти до активної діяльності з урахуванням їх індивідуальних особливостей;

✓ організація самоврядування і самообслуговування при вмілому педагогічному керівництві вихователя;

✓ створення позитивного морально-психологічного мікроклімату;

✓ здійснення допомоги здобувачам освіти у самопідготовці до занять, оволодінні ними обраною професією;

✓ активна співпраця з батьками, громадськістю;

✓ сприяння формуванню у здобувачів освіти здорового способу життя, організації дозвілля та змістовного відпочинку мешканців, робота щодо наближення умов проживання в гуртожитку до домашніх.

Пріоритетними аспектами виховної роботи в гуртожитку є:

✓ створення умов для самопідготовки здобувачів освіти;

✓ змістова організація вільного часу здобувачів освіти;

✓ виховання громадянської та особистої самосвідомості;

✓ формування моральних та етичних якостей;

✓ зберігання сімейних цінностей;

✓ інтелектуальний розвиток;

✓ турбота про здоров'я здобувачів освіти.

З метою досягнення максимального взаєморозуміння всіх об'єктів і суб'єктів виховного процесу в гуртожитку здійснюється:

✓ моніторинг та експертиза рівня вихованості здобувачів освіти із врахуванням регіональних особливостей, місцевих звичаїв та традицій;

✓ організація виховної роботи спільно з відповідними органами самоврядування, різними громадськими організаціями;

✓ органічний зв'язок з навколишнім соціокультурним середовищем, налагодження міжособистісних відносин між мешканцями з різних соціальних категорій;

✓ формування особистості здобувача освіти в процесі громадської діяльності, побудоване на розвитку інтересів здобувача освіти до певного виду діяльності, їхніх запитів;

✓ впровадження інноваційних форм та методів виховної роботи із здобувачами освіти, що сприятимуть розвитку їх компетентності;

✓ поєднання у виховній роботі в гуртожитку як традиційних, так і нетрадиційних форм, що наповнюються новим змістом.

Для того, щоб виконати всі ці завдання, необхідно правильно та змістовно планувати роботу всього колективу гуртожитку, завдяки якій можна забезпечити цілеспрямовану роботу на всіх напрямках: і для працівників, і для мешканців створити належні умови для проживання та діяльності.

Отже, першочерговим завданням на початку нового навчального року в гуртожитку є формування дружнього колективу, а це – довготривалий і складний процес, котрий здійснюється через повсякденну роботу.

Відомий педагог В.О.Сухомлинський зазначав: „Колектив – це дуже чутливий інструмент, який творить музику виховання, необхідну для впливу на душу кожного вихованця. Твори її тільки тоді, коли цей інструмент настроєно”.

Виховна робота у гуртожитку проводиться за такими напрямками:

1. Національно-патріотичне виховання:

- Формування національної свідомості і відповідальності за долю України;
- Виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення і збереження історичної пам'яті;

- Культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.;
- Виховання шанобливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій;

2. Морально-правове виховання:

- Прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина;
- Виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України;
- Виховання усвідомлення громадянського обов'язку перед країною, суспільством;
- Формування політичної та правової культури особистості;
- Залучення студентської молоді до участі у добродійних акціях і розвитку волонтерського руху;
- Формування почуття власної гідності, свободи, рівності, самодисципліни;
- Формування моральної культури особистості, засвоєння моральних норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань;
- Становлення етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків.

3. Художньо – естетичне виховання:

- Розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності;
- Формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури;
- Вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті.

4. Трудове та професійне виховання:

- Розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, мислення;
- Виховання потреби самостійно здобувати знання та готовності до застосування знань і умінь у практичній діяльності;
- Реалізація особистісного життєвого вибору та побудова професійної кар'єри на основі здібностей і знань, умінь і навичок;
- Формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки;
- Формування почуття господаря та господарської відповідальності;

- Розвиток умінь самостійно та ефективно працювати.

5. Формування здорового способу життя:

- Виховання відповідального ставлення до власного здоров'я;
- Формування у свідомості здобувачів освіти переваг здорового способу життя, культу фізично здорової особистості;
- Формування знань і навичок фізичної культури в житті людини;
- Забезпечення повноцінного фізичного розвитку здобувачів освіти ;
- Формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним звичкам, профілактика захворювань;
- Створення умов для активного відпочинку здобувачів освіти.

6. Екологічне виховання:

- Формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури;
- Оволодіння знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування;
- Виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство;
- Виховання готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності.

7. Розвиток студентського самоврядування:

- Сприяння виробленню активної життєвої позиції молодій людині;
- Формування бажання самореалізації, здатності до прийняття рішень, відповідальності молоді;

Основні форми навчально-виховної роботи із здобувачами освіти – мешканцями гуртожитку:

- Тематичні виховні години;
- Урочисті заходи до знаменних дат;
- Тематичні вечори, конференції;
- Просвітницькі бесіди з застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- Зустрічі за «круглим столом», диспути;
- Конкурси творчих робіт, стіннівок, плакатів;
- Проведення спартакіади, спортивних змагань;

- Експерсії та культпоходи;
- Тематичні інформаційні виставки та інформаційні години;
- Проведення днів чистоти;
- Години спілкування, індивідуальні бесіди;
- Благодійні акції та волонтерська діяльність;
- Зустрічі з ветеранами, діячами мистецтв, представниками громадських організацій та державних структур, фахівцями;
- Робота гуртків, художньої самодіяльності, спортивних секцій.

Завдання вдосконалення системи виховання здобувачів освіти вимагають якісно нового підходу до організації виховної роботи й орієнтують на одержання максимально ефективного результату. При цьому визначальне значення має грамотне використання різноманітних форм виховної роботи, що багато в чому забезпечує результативність виховного впливу, силу впливу на свідомість, почуття й поведження вихованців.

З метою формування дружнього студентського колективу та створення комфортних умов проживання вихователів застосовує різноманітні форми виховної роботи, зокрема:

За видом діяльності:

- ігрові (спортивні змагання, вікторини, ділові ігри тощо);
- комунікативні (дискусії, диспути, форуми, конференції, години спілкування тощо);

За якісним складом і кількістю суб'єктів роботи:

- індивідуальні форми (доручення, творчі завдання, індивідуальні бесіди тощо);
- масові (тематичні вечори, лекції, виховні години, брейн-ринги, „круглі столи”, тренінги, перегляд відеоматеріалів виховного характеру предметні тижні, тощо)

За часом та ступенем тривалості:

- одноразові заходи (зустріч - бесіда, акція, тематичне свято, інші);
- пролонговані, постійно діючі (лекторії з певної тематики, тренінги, тощо)

За умовами здійснення:

- екстрені (індивідуальне спілкування, заохочувальне висловлювання тощо);
- оперативні (зустріч - бесіда, тощо);
- звичайні (навіювання, переконання тощо);

Для того, щоб виконати всі ці завдання, необхідно правильно та змістовно планувати роботу, завдяки якій можна забезпечити цілеспрямовану роботу на всіх напрямках, створити належні умови для проживання та діяльності.

План виховної роботи в гуртожитку складається на рік, на місяць, а також на кожний день. Він допомагає орієнтуватись на проведення спільних корисних справ, виховних заходів, розваг та діяльності всього студентського колективу протягом року, місяця, дня.

Виховна робота з мешканцями гуртожитку є органічною складовою єдиного навчально – виховного процесу коледжу і здійснюється на основі комплексного підходу. До активної та різноманітної виховної діяльності залучаються учні з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

В цілому, життя колективу гуртожитку опирається на принципи самоврядування та самообслуговування, а вихователь при цьому здійснює педагогічне керівництво.

Важливу роль у виховному процесі коледжу відіграє студентське самоврядування, яке є справжньою школою громадянського виховання, формування у здобувачів освіти почуття самостійності, відповідальності, дисциплінованості.

У закладі освіти дієвим органом учнівського самоврядування є **Рада гуртожитку**, яка забезпечує залучення юнаків та дівчат до змістовної суспільної роботи, до реального управління організацією виховного процесу, житлово-побутової діяльності, змістовного дозвілля.

З метою залучення здобувачів освіти до роботи з покращення житлово-побутових умов і санітарного стану, створення затишку та комфорту в кімнатах, дотримання правил проживання, активної участі мешканців у громадському житті організовується огляд-конкурс на кращу кімнату гуртожитку.

Вихователем вирішуються проблеми корекції поведінки, світогляду здобувачів освіти без сім'ї шляхом проведення комплексу ігор та тренінгів гармонійного розвитку особистості, проведенням індивідуально-виховних бесід на тему: «Чи знаєш ти себе?», «Хто Я?», «Режим дня – мій суворий і добрий порадижник», «Крадіжка – це злочин, який карається законом», «Моральне і духовне в сучасному житті», «Джерела добра», «Я серед людей», «Про дотримання санітарно-гігієнічних норм мешканцями гуртожитку», «Як уникнути конфліктів», «Що робити, щоб тебе не принижували?», «Відповідальність-міра добра і зла», «Ви і ваше дозвілля», «Як поводитися у складній ситуації», «Хто людям добра бажає, той і собі має», «Алкоголь-це біда, яка не ходить сама», «Енергетичні напої. Користь чи шкода?», «Почни з себе» та інші.

У своїй роботі вихователь використовує такі види діяльності:

- соціальна підтримка тих здобувачів освіти, які відчують певний дискомфорт при влаштуванні в гуртожитку через несприятливі обставини, коли вони потрапили в інше соціальне оточення;
- створення ситуації успіху в будь-яких видах діяльності;
- зменшення соціальної значущості конфліктів, які часом виникають у молодіжному середовищі, корекція відносин між здобувачами освіти.

Виховна робота серед здобувачів освіти в гуртожитку сприяє формуванню у них відповідальності за себе та за інших членів колективу і ця відповідальність повинна формуватися щоденно. Лише за таких умов можна сподіватися, що в майбутньому кожен випускник посяде гідне місце в суспільному житті і принесе якнайбільше користі родині, державі, суспільству.

Основними напрямками моєї роботи є:

- патріотичне виховання, розвиток національної свідомості, залучення учнів до національних надбань українського народу, виховання любові до нашої держави, рідної землі, навчального закладу та його традицій;
- ціннісно - орієнтовна діяльність;
- превентивне виховання;
- ціннісне ставлення до праці і природи;
- формування здорового способу життя, моральне виховання;
- робота з батьками, громадськістю та молодіжними службами міста;
- ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей;
- розвиток індивідуальних здібностей здобувачів освіти;
- розвиток пізнавальної діяльності.

У своїй роботі вихователя я використовую такі види діяльності:

соціальна підтримка тих здобувачів освіти, які відчують певний дискомфорт при влаштуванні в гуртожитку через несприятливі обставини, коли вони потрапили в інше соціальне оточення;

- створення ситуації успіху в будь-яких видах діяльності;
- зменшення соціальної значущості конфліктів, які часом виникають в молодіжному середовищі, корекцію відносин між здобувачами освіти.

Пріоритетними аспектами виховної роботи в гуртожитку є:

- ✓ створення умов для самопідготовки здобувачів освіти;

- ✓ змістовна організація вільного часу здобувачів освіти;
- ✓ виховання громадянської та особистої самосвідомості;
- ✓ формування моральних та етичних якостей;
- ✓ зберігання сімейних цінностей;
- ✓ інтелектуальний розвиток;
- ✓ турбота про здоров'я здобувачів освіти

Життя здобувачів освіти у гуртожитку повинно сприяти формуванню в них відповідальності за себе та за інших членів колективу, і ця відповідальність повинна формуватися щоденно.

Працюючи вихователем у гуртожитку нашого закладу освіти, намагаюсь використати всі можливості виховного поля діяльності для максимального створення комфортних умов, які сприятимуть всебічному розвитку вихованців, максимальному розвитку їх талантів та здібностей.

У проведенні виховних заходів я намагаюсь застосовувати сучасні активні та інтерактивні методи виховання, новітні технології партнерства та педагогічної підтримки, що дає позитивні кінцеві результати.

Працюючи вихователем, все більше переконуюсь у тому, що, тільки розуміючи душу молодої людини, її переживання, почуття, зможу займатись глибинним вихованням.

У своїй роботі я намагаюсь підтримувати тісний зв'язок з батьками своїх вихованців. Співробітництво вихователя з батьками є запорукою успішної виховної діяльності, оскільки сім'я надає значний вплив в розвитку молодій людині. Така форма спілкування дає можливість направити діяльність вихователя на:

- вивчення сімей здобувачів освіти;
- педагогічне просвітництво батьків;
- індивідуальну роботу з батьками;
- інформування батьків про перебіг і результатах навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти.

Вивчення сімей здобувачів освіти дозволяє мені краще пізнати здобувачів освіти і батьків, зрозуміти стиль життя сімей, ознайомитися із домашніми умовами розвитку особистості здобувача освіти.

«Хто не жив у гуртожитку, той не був студентом», - така думка існує серед молоді здавна. Бо саме тут юнаки і дівчата проводять більшу частину часу, саме гуртожиток стає другою домівкою, саме тут проявляються характери, тут вони вчаться спілкуванню.

І дуже важливо створити атмосферу домашнього тепла, щоб здобувач освіти постійно відчував турботу і увагу вихователя, коменданта, а також формувати добрі стосунки в колективі.

Життя ж щоденно переконує в тому, що гуртожиток навчального закладу повинен бути храмом творення людини і формування творчої особистості з власною індивідуальністю.

Тому основним завданням виховного процесу в гуртожитку є виховання у молоді почуття відповідальності за свої вчинки, патріотів своєї держави, що мають забезпечити не тільки виживання, а й прогрес нації.

А звідси вся робота в гуртожитку підпорядковується реалізації проблеми розвитку і саморозвитку особистості студентської молоді.

Основними принципами в здійсненні виховного процесу в гуртожитку є:

- диференціація в організації виховних заходів;
- індивідуальний підхід у роботі зі здобувачами освіти;
- співдружність вихователя і вихованців;
- організація цікавих і корисних справ.

Головне у роботі вихователя - сформувати людину з великої букви, яка була б упевнена в собі та в своїх здібностях і можливостях.

